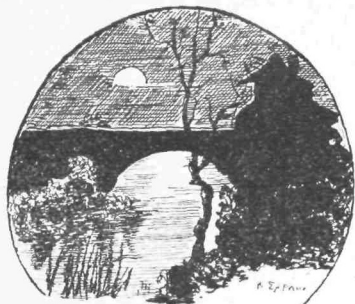

ΕΙΧΑ φθάσῃ με-
τὰ μακρὸν σιδη-
ροδρομικὸν τα-
ξείδιον, ἐκ Του-
ρίνου εἰς Φλω-
ρεντίαν πρὸς τὸ
ἐσπέρας. Ἡ πό-
λις τῶν ἀνθέων
καὶ τῶν καλλι-
τεχνιμάτων ἤ-

το ἔως τότε ἄγνωστος εἰς ἐμέ. Χωρὶς μίαν καὶ
γνωμὴν, ἐπλανώμενη ἐξώθειν τῆς Sainte Ma-
rie des Fleurs, θαυμάζων τὸ περίφημον «καμ-
πανίλον» τῆς καὶ ἀτενίζων κάποτε τὴν περίφη-
μον σιδηρᾶν πύλιν τοῦ Βαπτιστηρίου, τὴν αἰω-
νίως κλειστήν. Αἶφνης διήλθεν ἔμπροσθέν μου
μία γυνή. Ἦτο ὑψηλόσωμος, κατακτητική. Εἶχε
τὸ ἀγέρωχον βάδισμα Ῥωμίας γυναικὸς, ἀλλὰ
καὶ τὴν χάριν συγχρόνου Φλωρεντινῆς. Μὲ εἶδε,
ξένον καὶ ἄγνωστον, καὶ μὲ παρετήρησε μὲ
περισσότεραν προσοχὴν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἐφύ-
ρει μέλαιναν ἀστράπτουσαν ἐσθῆτα.

Τὴν ἠκολούθησα χωρὶς νὰ θέλω, χωρὶς νὰ ἐν-
νοῶ πὺ πηγαίνω, χωρὶς καμμίαν ἀξίωσιν ἐρω-
τοτροπίας. Ἄλλ' αὐτὴ ἐπροχώρει ῥίπτουσα ἐπάνω
μου βλέμματα εἰς τὰ ὁποῖα διεκρίνετο χαρὰ διότι
εἰς τὸ carnet τῆς ἐνεγράφετο τὴν στιγμὴν ἐκεί-
νην εἰς ἀκόμη θαυμαστήν, ἐν ἀκόμῃ—τίς οἶδεν—
θῦμα. Τὰ βλέμματά τῆς μ' ἐνεθάρρυνον, ὁ πόθος
μου, νὰ ἐμιλήσω ἐπὶ τέλους μὲ κάποιον, ἤρξανε.
Τὸ ἄγνωστον ἐλάλει, τὸ κάλλος καθυποτάσσει.
Καί... προχωροῦμεν, στρέφοντες δεξιᾷ, χωρὶς νὰ
γνωρίζω πὺ κατέληγεν ὁ ἄγνωστος ὁδός.

Μετά τινα ὥραν εὗρέθημεν εἰς τὰ κράσπεδα
τοῦ Ἄρνου, μὲ τὰ ἀκίνητα κίτρινα νερά του.
Διπλὴ γραμμὴ φῶτων περιέθεε ἀμφοτέρωθεν τὸν
ποταμόν. Διήλθεν ἐκείνη τὴν γέφυραν, διήλθον
καὶ ἐγώ. Καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρξατο
ἀνάβασις εἰς λόφον, διὰ μέσου πεφυτευμένου ὁδο-
μου. Εἶχομεν πολὺ ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν πόλιν.

Ἐγὼ εἶχον προσηλωθῆ εἰς τὴν σκιάν τῆς καὶ ἠκο-
λούθουν τῆς πενήθιμου ἐσθῆτος τῆς μεγαλεπρεπῆς
κυράνης, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ σκότος ἐφαίνοντο ὡς
πτέρυγες.

Βέλος ἐνεπάγη εἰς τὸ στήθος μου. Ἦτο ἀλη-
θῶς θαυμασία. Εἶχε κατατομὴν ὥσει ἀρχαίου
Ἑλλ. ἀγάλματος. Εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ἐνο-

στάλησα τῆς πατρίδος μου τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς
τὰ χεῖλη τῆς διέκρινα τὸ ῥίγος τῆς ἡδονῆς. Ἦμην
αἰγυμάλωτος τοῦ κάλλους τῆς καὶ μόλις πνέων
ἐψιθύρισα, ἐνῶ τὴν εἶχα πλησιάσῃ ἀρκετά.

—Σὲ λατρεύω!

Καὶ ἐκείνη, ὥσει νὰ μὴ εἶδε καμμίαν σημα-
σίαν εἰς τὴν δειλὴν ἐκμυστήρευσίν μου, συγκα-
τένευσε μόνον νὰ μοῦ εἰπῇ: «Ἀκοούθει» Καὶ
ἠκολούθουν σιωπηλὸς ἐν μέσῳ δένδρων πυκνο-
φύλλων. Ἄρωμα χλωρίδος ἀνεδίδετο πανταχό-
θεν. Κήποι δεξιᾷ, κήποι ἀριστερᾷ.

Δὲν εἶχα πλέον θέλησιν. Ἰσχυε τόσον πολὺ
ἐπ' ἐμοῦ, ὥστε περιεπάτην μηχανικῶς.

Ἡ ἐκδρομὴ μας ἔσχεν ἤδη ἓνα σταθμόν. Πλα-
τεῖα εὐρυτάτη ἠπλῶτο ἐνώπιόν μας.

Τότε μ' ἐπλησίασε, μὲ ἤτένισε καὶ μοῦ εἶπε:

— Ἰδέ!

Εἶχον ἐκνευρισθῆ. Τὸ θεσπέσιον κάλλος τῆς
τώρα μοῦ ἀπεκαλύπτετο ἐντελῶς. Τὰ ἔρεμα χα-
ρακτηριστικά τοῦ προσώπου τῆς ἀνέλυον τὴν καρ-
δίαν μου εἰς αἰσθήματα ὑπερτάτης ἡδονῆς καὶ
λατρείας.

Καὶ ἔστρεψα καὶ εἶδα ἐκτεινομένην κάτωθεν
μου τὴν Φλωρεντίαν ὁλόκληρον, ἐν ἀμυδρᾷ φω-
τασίᾳ, ἐνῶ μακρὰν ἐχάνετο μία καμπύλη βου-
νῶν καὶ μόλις διεκρίνετο ὁ πράσινος τάπης τῶν
ἀγρῶν. Εἶδα τὴν πόλιν τῶν Μεδίκων, τὴν περι-
κλείουσαν τὰ ωραιότερα ἔργα τέχνης εἰς τὰ πα-
λαιά τῆς Ἀνάκτορα. Ἀνεπόλησα τὸ ἐνδοξόν
παρελθόν καὶ συνησθάνθην ὅτι ὑπάρχουσιν ὄντως
στιγμαὶ καθ' ἃς γονυπετεῖ ἡ ψυχὴ, τὸ πνεῦμα.
Καὶ μετὰ βίας ἀπέσπασα τοὺς ὀφθαλμούς ἀπὸ τὴν
πανοραματικὴν ἐκείνην φαντασμαγορίαν διὰ νὰ
ἴδω τὴν ὑπέρικτον Σειρήνα, ἡ ὁποία μ' ἐχει-
ραγώγησε μὲ ἐν ἀδιόρατον μειδίαμα χάριτος εἰς
τὸ ὄψος ἐκεῖνο καὶ τὴν εἶδα φιλοστόργως νὰ κύ-
πτῃ εἰς τοὺς ὤμους μου καὶ νὰ μὲ θωπεύῃ διὰ
τοῦ βλέμματός.

Μ' ἔσυρε τότε πρὸς ἐν μέγα μνημεῖον. Ἐστρεψα
καὶ ἐθαύμασα.

Ἦτο ὁ Δαυὶδ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου. Καὶ
κάτω, ἐκατέρωθεν, ἡ Ἡμέρα καὶ ἡ Νύξ.

— Ἄλλ' εἰπέ μοι, ἐτόλμησα νὰ ψελλίσω, ὦ
θεσπεσία γυνή, ποῖα εἶσαι σύ. «Ὡ δὲς μοι τὴν
ἀγκάλην σου νὰ μεθύσω, ν' ἀναπαυθῶ.»

Τὴν εἶδα νὰ βαδίζῃ σιωπηλῇ, μὲ μίαν αὐστη-
ρὰν γραμμὴν εἰς τὰ χεῖλη. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς

ΕΛΛΑΣ

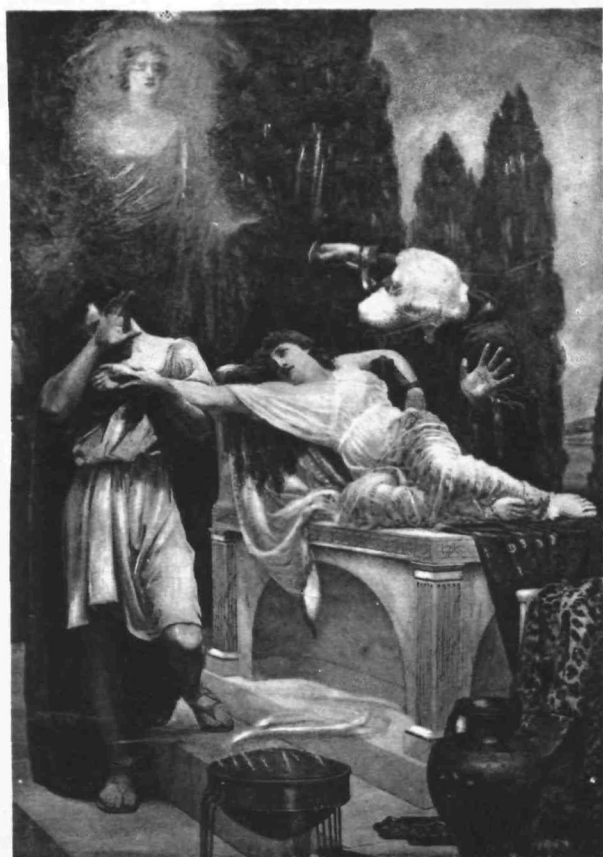
ΦΡ. ΑΡΙΣΤΕΥΣ.— 'Ο Χριστός. (Γιὰ μολυβδόδος).

Ν. ΒΑΡΒΕΡΗΣ.— 'Ο Κολοκοτρώνης εἰς Νεμέαν ἐπὶ
(Φωτογραφία Σπ. Κοκκόλη.) πεφαιγῆς 5,000 'Ελλήγων (1821)

THUMANN.— 'Αρχαῖος 'Ελλήν καλλιτέχνης. (Ἐλαιογραφία).

'Ιφιγένεια ἐν Αὐλίδι (Ἐλαιογραφία).

ΑΓΓΛΙΑ

ΑΠΟ ΤΑΣ «ΑΤΘΙΔΑΣ».

G. H. BOUGHTON. — Εἰς τὰ ὕδατα τῆς Λήθης.

Κόρησσαι Ἀγγελικὴ Σειράγα. (Ἐκ φωτογραφίας).

Δεσποινὶς Στέλλα Ζωγιοῦ. (Ἐκ φωτογραφίας).

ἐνευον μεγαλοπρεπεῖς κάτω. Δὲν ἐτόλμησα νὰ τὴν ἀπενίσω πλεόν. Καὶ ἀπομακρυθεῖσα εἰς τὸ βάθος τῶν δένδρων, ἤφρανόθη, καὶ ἔμεινα μόνος ἐκεῖ ἐπάνω, ξένος καὶ ἄγνωστος, ἐνῶ εἰς τὰς ἀκοάς μου περιδινεῖτο ὡς ἀσθενὴς ἀπήχησις μακρυνοῦ οὐαῖρου, μία πένθιμος συναυλία λέξεων, μία ἁρμονία αἰσθητικῆς λύρας :

—Εἴμαι ἡ Τέχνη.

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΙΟΒΙΔΑΙ

ΥΓΚΡΙΝΟΥΣΑ τὰ γραφικὰ ἔργα τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς τέχνης ἐν Ἰταλίᾳ καὶ μετ' ἐπιστasiaς παρακολουθεῖσα τὴν διαδοχὴν τῆς μορφῆς αὐτῆς καθ' ἣν κατ' ὀλίγον τα Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἡ πάτριος τέχνη ἀπὸ τῶν προλήψεων τοῦ δόγματος καὶ τῆς κακοτεχνίας ἀνεπαργάνωσε τὸν μεταϊωνικὸν κόσμον, ἐσχημάτισα πεποιθήσιν καὶ ἐδογματίσασα, οὕτως εἰπεῖν, τὰς περὶ τῆς καθ' ὅλου τέχνης ιδέας καὶ δοξασίας μου, καθ' ἧς ἡ μεγάλη καὶ θεία ἀκτινοβολία τῆς ὑψηλῆς τέχνης συμπίπτει ἀκριβῶς ἐν τοῖς κέντροις ἐν οἷς οἱ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν Δύσιν προσφυγόντες Ἕλληνας σοφοὶ ἔστησαν τὴν ἔδραν τῆς ἐαυτῶν διδασκαλίας καὶ μάλιστα, ἐνθα ἐκ τῶν σωζομένων τῆς καλλιτεχνίας μνημείων τῆς πατρίδος πολλοὶ κατὰ μικρὸν συνεκentrώθησαν, ἐρμηνευταὶ γενόμενοι τῶν γνησίων καὶ ὑψηλῶν ιδεῶν περὶ τῆς βωτικῆς ἁρμονίας καὶ πολιτείας τῆς ἐνδόξου Ἑλλάδος.

Ἐν τῇ ἐνδόξῳ πόλει τῶν Μεδίκων ἀνεῦρον τὴν ἱστορίαν σύμπασαν τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς Ἀναγεννήσεως τῶν τε γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης. Ἐν τοῖς Μουσείοις τῆς Φλωρεντίας φυλάσσονται ἡμῖν ἔργα θαυμάσια τῆς ἀρχαίας ἐνδόξου ἐποχῆς δι' ὧν διεπλάσθησαν οἱ μεγάλοι τῆς ἀναγεννήσεως πρωταθληταὶ ἐν τῇ τέχνῃ οἱ Messagio Cimabue—Μιχαὴλ Ἀγγελοὶ Dellarobia κ.τ.λ.

Μεταξὺ τῶν πλαστικῶν ἔργων τῆς πατρίδος μας περὶ ἧς συνεκentrώσσα κυρίως τὰς ἐν τοῖς μουσείοις τῆς Ἰταλίας μελέτας μου ἐπὶ δέκα καὶ πέντε ἡμέρας ἀδιαλείπτως, ἡ μεγαλοπρεπὴς αἰθερὸς τῆς Νιόβης ἐν ταῖς ἀρχαίαις μεγάροις τῶν Δουκῶν ὑπῆρξεν ἡ μύχιος τῆς ψυχῆς μου ἀνάτασις πρὸς τὰς ὑψηλὰς τῶν ιδεῶν χώρας πρὸς τὰς ὁποίας μεταρσιοῦσιν ἡμᾶς τὰ ἔργα τῶν προγόνων.

Τὰ μεγάλα καὶ καταπληκτικὰ ἔργα τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους εἶχον ἐξεγείρη (ὡς ἄλλοτε οἱ Μηδικοὶ πόλεμοι) ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, τὸ ἐθνικὸν φρόνημα τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, οἵτινες τὰς παραδόσεις τῆς ὑψηλῆς

τέχνης ἀναζητοῦντες ἐπὶ τῶν ἔργων τῶν προγενεστέρων αὐτοῖς μεγάλων τεχνονόπων καὶ ἐν Ἀθήναις ἐργαζόμενοι εἶχον κατορθώσῃ τὴν πεποικυῖαν ἐκείνην μεγάλην πόλιν νὰ περιβάλῃσι καὶ πάλιν διὰ νέας αἰγλῆς. Μετὰ τὸν Φειδίαν καὶ τοὺς ἀκολουθοῦς τῆς σχολῆς αὐτοῦ, οἱ Θεοὶ φεύγουσι τὴν τέχνην κατ' ὀλίγον, οἱ δὲ μεταγενεστοί αὐτῶν περιστῶσι τὰ πάθη καὶ τὰς διαθέσεις τοῦ ἀνθρώπου προσπαθοῦντες νὰ ἐξυψώσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς θεοὺς τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν, ἀποβάντες μυσταγωγοὶ τοῦ πάθους καὶ τῆς χάριτος, οἷον ὁ Πραξιτέλης, ὁ Λεωχάρης, ὁ Σκόπας κλπ.

Ὁ κύκλος λοιπὸν τῶν ἔργων τῶν ἀνδρῶν τούτων περιορίζετο εἰς τὸν ὕμνον τοῦ ἔρωτος τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος κυρίως, ἀπεικονίζων τὰ σύγχρονα ἦθη καὶ τὴν χαλάρωσιν τῶν ὑψηλῶν ιδεῶν τῆς τέχνης. Ἀλλ' ἡ κατεργασία τελειοποιεῖται εἰς βαθμὴν τοιοῦτον ὥστε δύναται τις νὰ θέσῃ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλάστιγγος τὸ ὕψος τῆς Φειδιακῆς σχολῆς καὶ τὴν τελειότητα τῆς κατεργασίας τοῦ Πραξιτέλους Σκόπα κλπ. ὥστε ὕψος καὶ δύναμις ἐκεῖ, χάρις καὶ πάθος ἐντεῦθεν, θεοὶ μεγάλοι καὶ ἀνευδεῖς ἐκεῖ, ἡμίθεοι καὶ ἔρωτες ἐνταῦθα σχετίζονται ἁμέσως μὲ τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων. Οὐχ ἦττον ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐκόλου ταύτης εὐεξίας αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνου τὴν ἀνάγκην ὑγιεινοτέρας προφῆς καὶ ἱεροτέρων συγκινήσεων, ἐξάλματος τοῦ αἰσθηματος καὶ ἀνυψώσεως τῆς διανοίας καὶ τῆς συνευδότησεως.

Ἡ Σχολὴ τοῦ Σκόπα ἐν Ἀθήναις παριστᾷ ἐν πλείστοις τῶν ἔργων αὐτῆς τοιαύτην τινα ζωὴν ἐνοῦσα τὴν τελείαν Πραξιτέλειον κατεργασίαν μετὰ τοῦ Φειδιακοῦ ὕψους, παριστῶσα τὰς λεπτοτάτας ἀποχρώσεις τῆς παθαινομένης ψυχῆς ἐν τῷ βίῳ τῶν ἡρώων αὐτοῦ καὶ ἡμιθέων. Ἀνὴρ Πάριος υἱὸς Ἀριστάνδρου τοῦ γλύπτου ἦτο σύγχρονος τοῦ Πραξιτέλους, συσπουδάσας τὴν τεχνοτροπίαν τοῦ Μύρωνος καὶ τὴν τελειότητα τῆς κατεργασίας τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου τῆς Χάριτος, βᾶσιν θέμενος τῶν παραστάσεων αὐτοῦ τὴν κίνησιν καὶ τὸ πάθος τῆς ψυχῆς, ἧς ἀγωνίζεται νὰ παραστήσῃ φυλάττων καὶ τὸν ἡρωϊκὸν χαρακτῆρα τῆς σχολῆς τοῦ Φειδίου. Ἦτο ἄρθρος εἰς παραγωγὴν καλλιτεχνημάτων, ὧν ἀφῆκεν ἡμῖν μάρτυρας τῆς τεχνοτροπίας αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα. Τὸν ἐν Πίνδῳ Διόνυσον, τὴν Χιμαιροκτόνον Βάκχιν, τὴν Ἀφροδίτην, ἧτις ἐφυλάσσετο ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Βροῦτου ἐν Ρώμῃ. Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ ναῷ εὐρίσκειτο καὶ ὁ Καθήμενος αὐτοῦ Ἄρης. Τὸν μουσαγέτην Ἀπόλλωνα, Ἀρτεμιν τὴν Εὐκλειαν, τὸν Ἀσκληπιὸν καὶ τὴν Ὑγίαν ἐν Γόρτυνι, τὴν πρόμαχον Ἀθηναῖν ἐν Θήβαις, τὴν Κανηφόρον ἐν Ἀθήναις καὶ πλείστα ἄλλα ἀναφερόμενα εἰς τὸν κύκλον τῶν θαλασσίων θεῶν. Μεταξὺ τού-